

Vår referens:
SF/EI

Stockholm
2022-10-27

Yttrande över Naturvårdsverkets skrivelse ”Hantering av schaktmassor och annat naturligt förekommande material som kan användas för anläggningsändamål” (NV-01151-21)

Maskinentreprenörernas (ME:s) medlemsföretag äger och kör de entreprenadmaskiner och fordon som bygger infrastruktur, anlägger vindkraftsparker, förbereder och underhåller vägar, järnvägar, vatten-, avlopps- och elnät och på så sätt bidrar till Sveriges välfärd och klimatomställning.

Sammanfattning

ME stödjer flera av de åtgärdsförslag som Naturvårdsverket presenterat i syfte att öka och underlätta en effektiv och cirkulär masshantering, t ex:

- Att undantaget för användning av ”icke förorenad jord eller annat naturligt material som grävts ut i samband med en byggverksamhet” lyfts från avfallsförordningen till miljöbalken
- Ny vägledning som ska tydliggöra bedömning av vad som är avfall respektive produkt
- Nytt kapitel i Miljöprövningsförordningen för massor som inte är avfall
- En ny bestämmelse för återvinning av jordar med invasiva främmande arter
- Ändringar i deponeringsförordningen som möjliggör lagring längre tid än tre år
- Uppdrag till Boverket och SGU att utveckla verktyg för masshanteringsplaner
- Översyn av lagen om skatt på avfall

Några av utredningens förslag vill ME lämna kompletterande synpunkter på:

- Utökad anmälningsplikt ökar kostsam administration hos både VU och tillsynsmyndigheter
- U-verksamheter blir anmälningspliktiga men bör i stället ersättas med ”allmänna regler”
- Avveckla totalhalter (MRR, KM) och fastställ mängder och nivåer på vetenskaplig mätbarhet

ME:s kompletterande synpunkter på utredningen

I rapporten föreslår Naturvårdsverket åtgärder inom fyra olika ”problemområden” som ME kommenterar var för sig:

1. Avfallsbegreppet
2. Tillgång och efterfrågan
3. Planering och samordning
4. Tillsynens förutsättningar

Maskinentreprenörerna

Adress:
Box 1609, Storgatan 19, 5 tr
111 86 Stockholm

e-post:
eva.ingverud@me.se
www.me.se

Telefon:
08-762 7070

Medlem i Svenskt Näringsliv

1. Avfallsbegreppet - svårigheter i bedömningen av om massor är avfall eller produkt

Genom att flytta avsnittet om ”icke förorenad jord eller annat naturligt material som grävts ut i samband med en byggverksamhet” från avfallsförordningen till miljöbalken skapar det förutsättning för att större andel rena massor kan hanteras som produkter i stället för avfall. Trots det föreslår Naturvårdsverket anmälningsplikt för användning av dessa massor.

Om det inte är ett avfall och ingen miljöpåverkan sker så finns det heller inget behov av prövning av en tillsynsmyndighet. Anmälningsplikten ökar den administrativa bördan för många VU och även för tillsynsmyndigheterna. Miljöhandläggare får lägga tid på att hantera anmälningar i stället för att arbeta proaktivt genom att tidigt i olika projekt delta och stötta verksamhetsutövare, och bedriva en konsekvent och förutsägbar tillsyn. Detta innebär att undantaget inte alls får den effekt som var avsedd – att förenkla hantering av rena, naturliga material. ME föreslår att denna hantering i stället ska omfattas av nya allmänna regler.

Då U-verksamheter avskaffas ser ME ett stort behov av allmänna regler för att möjliggöra en effektiv återanvändning och återvinning av rena massor utan krånglig anmälningsplikt. En förutsättning för allmänna regler är att de ska vara enkla, tydliga och rättssäkra. I en tidigare utredning föreslog NV allmänna regler, men de avslogs av den tidigare regeringen och av flera branscher. ME anser att nya allmänna regler ska utarbetas i samverkan med berörda branscher och att de ska prövas i den nya regeringen.

2. Brister i matchning mellan uppkomst av massor och efterfrågan

För att återvinna massor ska det finnas en säkerställd avsättning. Det kan handla om avtal, överenskommelser eller andra förpliktelser mellan den part där materialet uppstår och den som ska använda det. Det kan också handla om att det finns regionala masshanteringsplaner framtagna av myndigheter där ett underskott av massor redovisas, eller annan jämförbar information som påvisar ett reellt behov. På så sätt finns en viss flexibilitet eftersom bedömningen av när en avsättning är säkerställd kan variera från fall till fall och från material till material.

NV bedömer att det finns två delar i detta som gör att matchningen är svår att optimera. Det första är bristen på kunskap och information om massornas innehåll och egenskaper. Det andra är att priset för deponering och viss typ av onödig användning av massor i vissa fall medför att det är ekonomiskt fördelaktigt att i stället göra sig av med massorna. ME håller inte med. I många fall är tippning dyrt – både tid och kostnad för transporter och en ofta hög deponiavgift. Dessutom krävs att du har skaffat dig kunskap och dokumenterad information om massorna innan du kan lämna dem vidare.

Bilden man får är att branschen domineras av oseriösa aktörer som inte har kontroll på vad de gör och medvetet bryter mot miljölagstiftningen. ME vill i stället förmedla vår bild av att de flesta verksamhetsutövare har höga ambitioner att följa svensk lagstiftning och specifikt när det gäller miljöfrågor så har svenska företag ett stort engagemang. ME vill betona vikten av att förenkla regelverken kring masshantering så att tillsynsmyndighetens resurser, i stället för att hantera onödig administration, kan fokusera på främjande och förebyggande rådgivning samt tillsyn.

3. Planering och samordning

ME tycker det är bra att utredningen föreslår möjlighet för längre lagringstider (idag max 3 år) av massor innan de återvinns, om det föreligger särskilda skäl.

Att Boverket och SGU får i uppdrag att utveckla användbara verktyg för masshanteringsplanering anser ME vara positivt. Tidig planering skapar en förutsebarhet för alla parter. Uppläggningsplatser och behov av anläggningar för bearbetning kan förberedas i tid, hantering och transporter kan effektiviseras samtidigt som kostnader kan hållas nere.

4. Tillsynens förutsättningar

En tydlig vägledning för bedömning av mängder massa i kombination med föroreningsrisk ska tas fram. ME har i remissvar till andra utredningar om masshantering framfört att nuvarande nivåer för MRR och KM måste förändras eller helt avvecklas, så att mer massor kan klassas om till att vara ”rena” massor. ME hoppas att en ny vägledning ska minska fokus på totalhalter och att mängder och nivåer ska fastställas på vetenskaplig mätbarhet för t ex kemisk sammansättning och lakningsegenskaper. Det skapar förutsättningar för att kunna göra välgrundade miljö- och hälsoriskbedömningar med beaktande av massornas tänkta användningsområde. Det ger möjlighet att massor som inte utgör någon miljö- och hälsorisk i stället kan omfattas av allmänna regler.

Fokus på ökad kunskap och information

Naturvårdsverkets slutsatser och förslag har ett stort fokus på ökad kunskap och information. ME ser detta som positivt då både verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter behöver ökad kunskap i frågorna för att kunna mötas och tillsammans skapa mer cirkulära kretslopp för massor. ME vill emellertid poängtera att det är viktigt att kommande vägledningar är tydliga. Vi ser annars en stor risk att det inte kommer leda till den positiva förändring man önskar. Exempel på begrepp som behöver förtydligas är ”säkerställd avsättning” och ”lämplig för miljö och hälsa”.

ME anser att Naturvårdsverket i denna utredning har samverkat med parter från många olika branscher och myndigheter på ett bra sätt, och önskar att detta arbetssätt även tillämpas i arbetet med nya vägledningar.

ME är gärna delaktiga i fortsatta diskussioner om hur utredningens initiativ kan omsättas i verkligheten.

Med vänlig hälsning,

Anders Robertsson
VD, Maskinentreprenörerna

Maskinentreprenörerna (ME) är bransch- och arbetsgivarorganisationen för maskinentreprenörer. ME företräder och stödjer medlemmarna och arbetar för branschens utveckling. Vi verkar för fri företagsamhet och en sund marknads-ekonomi och bevakar och påverkar bransch- och arbetsmarknadspolitiska frågor.

ME är remissinstans i branschaktuella ämnen och är en del av Svenskt Näringsliv. ME har drygt 4 000 medlemsföretag med 21 000 medarbetare. Medlemsföretagen utvecklar genom sina tjänster samhällets infrastruktur. Företagen syns varje dag när de utför sina uppdrag för stat, kommun, företag och privatpersoner.